

Kỹ thuật trồng nấm mộc nhĩ trên gỗ

1. Đặc điểm chung:

Tên khoa học của mộc nhĩ là *Auricularia auricula*.

Nấm mộc nhĩ mọc phổ biến ở thân cây gỗ mục trong rừng vào mùa mưa ẩm. Tất cả các loại mộc nhĩ đều ăn được. Thể quả hình tai, khi non là chất keo, khi già là chất sừng, khi gặp ẩm, ướt lại phục hồi dạng cũ.

Mộc nhĩ là một loại thực phẩm có giá trị dinh dưỡng cao, ăn nhiều mộc nhĩ giúp trị các bệnh về đường ruột.

2. Thời vụ nuôi trồng:

- Do đặc tính của mộc nhĩ ưa ẩm và nóng nên thời kỳ tốt nhất để trồng là tháng 3 đến tháng 7 dương lịch đối với các tỉnh phía Bắc.

- Các tỉnh phía Nam có thể trồng mộc nhĩ quanh năm.

3. Chọn gỗ:

- Thường trồng trên các loại gỗ lá rộng, có nhựa mủ, không chứa tinh dầu, gỗ mềm, đường kính từ 5cm trở lên, tốt nhất là những khúc gỗ có đường kính từ 15 – 20cm. Các loại gỗ thường dùng là: Trầu, Sung, Vả, Mít, Bò đề, Si, Giâu gia xoan, Cao su, Sau sau,...

- Trồng mộc nhĩ trên cây tươi, tốt nhất là sau khi chặt cây độ 5-7 ngày thì cấy giống. Không cấy giống vào những khúc gỗ đã khô lâu ngày. Khi chặt tránh không để dập, bong vỏ. Cắt thành từng đoạn dài từ 1-1,2m, tránh không để dập, bong vỏ.

4. Dụng cụ:

- Dùng búa chuyên dụng để đục lỗ. Lỗ sâu từ 1,5 đến 2,5cm, đường kính lỗ từ 1,5 đến 2,5cm.

- Có thể dùng khoan, đường kính mũi khoan từ 1,5 – 2,0cm.

- Ngoài ra chúng ta còn phải chuẩn bị bình tưới nước, một số bao tải gai hoặc chiếu cũ đã giặt sạch phơi khô để làm vật che phủ.

5. Cách trồng:

- Cây gỗ sau khi chặt được cắt thành từng đoạn 1-1,2m. Nhúng hai đầu đoạn gỗ vào nước vôi 1% để ngăn chặn nấm mốc phát triển, các chỗ xây xát cũng bôi nước vôi.

- Dùng búa để tạo các lỗ trên thân cây. Các lỗ cách nhau 10 – 15cm, các hàng lỗ cách nhau 10cm và nên so le. Lưu ý các lỗ cách mép đoạn gỗ 5-7cm. Ta nhặt các phoi gỗ bật ra cắt thành từng phiến mỏng 0,2cm cất đi để sau này còn dùng đến.

- Tra giống vào các lỗ; mỗi lỗ cho khoảng 2/3 chiều sâu của lỗ, dùng các phoi gỗ đập lên và có thể dùng xi măng hoặc đất sét trộn với 2% vôi tôi miết vào miệng lỗ để tránh các loại nấm mốc khác xâm nhập vào trong cây.

- Lượng giống cần thiết cho 1m³ gỗ nguyên liệu là 7-8 túi, tương đương với 3,5-4,0 lít giống.

6. Ủ gỗ đã cấy giống:

- Nên để ở nơi có nền bằng bê tông, gạch hoặc gạch vỡ ..... Xếp theo kiểu cũi lợn, hoặc xếp theo hình khối cao 1,5m. Trên cùng phủ các bao tải hoặc chiếu cũ đã được chuẩn bị trước và được làm ướt.

- Sau khi đã tra giống, xếp gỗ vào nhà hoặc dưới bóng cây. Nơi ủ phải sạch sẽ. Hàng ngày tưới nước đủ ẩm lớp bao tải phủ ngoài đồng ủ nhưng lưu ý tránh tưới nhiều nước, làm giống chết do sũng nước trong các lỗ.

- Sau khi ủ 5-7 ngày phải kiểm tra độ ẩm khúc gỗ. Mùa hè 2-3 ngày tưới nước một lần. Trong quá trình ủ phải đảo gỗ, cứ 7 ngày đảo một lần, đảo từ trên xuống dưới. Trong quá trình ủ gỗ nếu phát hiện nấm non mọc ở các khúc gỗ nên vặt và lau cùn.

Sau 15 ngày kiểm tra xem giống mộc nhĩ có loang ra hay không bằng cách cưa cắt đầu gỗ. Nếu sợi nấm đã loang kín khúc gỗ, gỗ có màu trắng và mùi thơm. Những khúc có nấm mộc nhĩ mọc tốt được xếp lại và ủ tiếp 7 ngày nữa (lưu ý lúc này không cần tưới nước nữa).

- Như vậy, quá trình ủ sẽ mất khoảng 20-25 ngày. Lúc này sợi nấm sẽ phát triển lan khắp xung quanh thân gỗ vì giống đã mọc loang ra khắp nơi. Nấm non mọc lên lốm đốm trắng, chi chít và sần sùi như da cóc.

- Sau khi đã ủ gỗ từ 20-25 ngày, nếu có điều kiện ngâm các khúc gỗ trong nước khoảng 12 giờ sau đó vớt gỗ lên và dùng búa gỗ mạnh vào 2 đầu khúc gỗ để vỡ màng nước trong gỗ, cấp không khí kích thích ra thể quả hoặc tưới các khúc gỗ thật đẫm rồi xếp chúng dựng đứng hoặc dựa vào các thanh đỡ, cách nhau từ 4-6cm.

7. Chăm sóc và thu hái nấm:

- Để đạt được năng suất cao, cần cho gỗ đã qua quá trình ủ vào nhà trồng. Nhà trồng có kích thước 4 x 6m, chiều cao 2m, có mái xung quanh thường bằng tre nửa để thông thoáng. Trong nhà buộc các thanh xà ngang cách nhau 1-1,5m để dựa các khúc gỗ, nền nhà lát gạch vụn.

- Suốt giai đoạn này vẫn phải tưới nước thường xuyên. Tùy thời tiết nóng, nắng nhiều, ít mà ta điều chỉnh lượng nước tưới sao cho độ ẩm không khí trong nhà trồng đạt 90%.

- Cứ khoảng 15 ngày ta đảo gỗ một lần, đảo đều đầu trên xuống dưới, đầu dưới lên trên, đảo trong ra ngoài, ngoài vào trong,... sao cho đảm bảo độ ẩm đồng đều cho mọi phía của khúc gỗ.

- Việc thu hái tiến hành bình thường như trong tự nhiên. Chọn những cây to, mép xoắn (biểu hiện đã già) ta hái trước. Những cây nhỏ để lại, chúng sẽ lớn dần lên. Thời gian thu hái liên tục trong 30-45 ngày. Khi quả thể nhỏ, cuống nấm dài thì ngừng thu hái, tuốt sạch và tiếp tục ủ nấm lần 2 và thực hiện các bước như trên. Sau khi thu hoạch lần 2 lại tiếp tục ủ nấm lần 3 và thu hoạch nấm cho đến khi khúc gỗ bị mục. Quá trình thu hái kéo dài trong khoảng 6-8 tháng.

8. Năng suất và hiệu quả kinh tế:

- Năng suất: Nếu tuân thủ đúng các bước của quy trình này thì năng suất đạt từ 20-25kg mộc nhĩ khô cho 1m³ gỗ.

- Hiệu quả kinh tế: Một mét khối gỗ tạp nếu mua hết 80.000đ, tiền giống nấm mua tại Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam hết 32.000đ, tiền nước tưới và các vật liệu khác 20.000đ, tổng cộng tiền mua nguyên vật liệu 132.000đ. Nếu thu được 20kg mộc nhĩ khô, bán được 500.000đ. Như vậy không kể công lao động, 1 mét khối gỗ tạp sau 6-7 tháng nuôi trồng trừ chi phí còn thu được 368.000đ. Một hộ gia đình với 1 đến 2 lao động, tận dụng không gian, mặt bằng có thể trồng nấm trên 30m³ gỗ tạp, sau một mùa nuôi trồng có thể thu được 11 triệu đồng.

9. Một số sâu bệnh thường gặp

- Khi ủ gỗ đã cây giống, cần chú ý kiến và chuột hay đục phá giống nấm. Cần có biện pháp ngăn chặn và xua đuổi.

- Do điều kiện nhà trồng nấm không thông thoáng và kém vệ sinh, quá trình nuôi trồng nấm có khi gặp một số loại bệnh làm ảnh hưởng đến năng suất. Bệnh phổ biến nhất là bệnh nấm mốc xanh, đề phòng chống bệnh này.

10. Những vấn đề thường xảy ra trong quá trình trồng mộc nhĩ:

- Nấm chỉ ra quả thể xung quanh khu vực cây giống: Sợi nấm chưa ăn sâu vào toàn bộ khúc gỗ, chỉ phát triển quanh miệng lỗ. Hiện tượng này thường do các nguyên nhân: thời gian ủ gỗ chưa đảm bảo, gỗ quá khô. Khắc phục hiện tượng này là vớt hết thể quả và tiếp tục ủ gỗ một thời gian nữa.

- Xuất hiện một loại nấm mốc màu trắng sau chuyển sang màu vàng. Nguyên nhân do nhà trồng nấm quá ẩm ướt, khắc phục bằng cách rửa nền nhà bằng nước vôi đặc, không để nước đọng ở nền nhà quá lâu.

- Xuất hiện nấm lạ: do vệ sinh không tốt khi cấy giống, khắc phục bằng cách quét nước vôi 1% lên các đầu gỗ.

- Vỏ của khúc gỗ bị bong ra dễ dàng, do va đập mạnh khi chặt hạ, thời gian thu hái đã quá lâu, cần thiết nghỉ thu hái cho gỗ nghỉ bằng cách ngừng tưới nước. Sau 10 tiếp tục tưới nước để thu nấm.

- Mọc nhĩ chỉ ra có một bên khúc gỗ do tưới nước không đều.

- Mọc nhĩ lên nhiều nhưng thối rữa hàng loạt do bị côn trùng phá hoại, có vi khuẩn gây bệnh. Hạn chế bệnh này bằng cách rửa sạch gỗ, ngừng tưới nước 7-10 ngày.